

בעזה"ש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו

בסעודת רעוא דרעוין

פרשת ויצא

שנת תשע"א לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

גליון תרכ"ח

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

דברי תורה

בסעודה שלישית פרישת ויצא תשע"א לפ"ק

ו**נראה** דהנה אמרו חז"ל (חולין 65:)
 ויפגע במקום (כח-יא), כי
 מטא יעקב לחרן אמר, אפשר עברתי
 על מקום שהתפללו בו אבותי, ואני
 לא התפללתי בו. כד יבז דעתיה
 למיהדר, קפצה ליה ארעא, מיד ויפגע
 במקום ע"כ. והיינו שזכה יעקב שהר
 המוריה נעקר ממקומו, וקפצה לחוץ
 לארץ למקומו, שלא להטריחו לחזור.
 ולא רק הר המוריה לבדו, אלא ה'
 אמר לו, הארץ אשר אתה שוכב עליה
 לך אתננה ולזרעך (כח-יג), וברש"י
 קיפל הקדוש צרוך הוא כל ארץ
 ישראל תחתיו (חולין 65:) ע"כ. וזכה
 יעקב לקדושת ארץ ישראל גם צהרן.

ו**לפי** זה כשיצא יעקב מגבול ארץ
 ישראל, עלו למעלה מלאכי ארץ
 ישראל, וירדו מלאכי חוץ לארץ, וכעת
 כד יבז דעתיה למיהדר, שזכה שנעקר
 הר המוריה וצא למקומו צחוץ לארץ,
 והוא נמצא צהרן ישראל, הוצרכו שוב
 המלאכים להתחלף, ומלאכי חוץ לארץ

ו**ידעו** והנה כלם מוצב ארצה,
 וראשו מגיע השמימה, ומלאכי
 אלקים עולים ויורדים בו. והנה ה' נצב
 עליו וגו', וייקץ יעקב משנתו, ויאמר
 אכן יש ה' במקום הזה, ואנכי לא
 ידעתי, וירא ויאמר מה נורא המקום
 הזה, אין זה כי אם בית אלקים, וזה
 שער השמים (כח-יז). והדקדוקים
 ידועים, וכמו שהעיר ברש"י, עולים
 תחלה ואחר כך יורדים, אלא מלאכים
 שליוהו צהרן אין יוצאים לחוץ לארץ,
 ועלו לרקיע, וירדו מלאכי חוץ לארץ
 ללוותו (צ"ר סח-יז) ע"כ. – גם מה
 שאמר והנה ה' נצב עליו, הלא הקב"ה
 ממלא וסובב כל עלמין, ולית אתר פנוי
 מינייה, ומהו נצב עליו. – ויאמר אכן
 יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי,
 לכאורה הוא כפל הלשון, דאם היה
 אצלו חידוש שאכן יש ה' במקום הזה,
 צודאי שלא ידע מזה תחלה. – אין זה
 כי אם בית אלקים, משמע שרצה לשלול
 איזה דבר, והוי סגי באומרו זה בית
 אלקים ושער השמים.

הזה שילוב שם הוי"ה עם שם אלקי"ם, ואנכי לא ידעתי שימכן כדבר הזה. והיינו שעד עתה הייתי יודע כי בארץ ישראל שורה שם הוי"ה, ובחון לארץ שם אלקי"ם, ועתה נתגלה לי שגם במקום השראת אלקים בחון לארץ, יתכן שימצא האדם עצמו בארץ ישראל בהשראת שם הוי"ה. – וגם רמז, כי 'אנכי לא' ידעתי, שמי התיבות אלו עולים כמנין הוי"ה אלקי"ם, כעת אני יודע שיש כאן השילוב של ארץ ישראל וחון לארץ, שהמה שני שמות הללו שם הוי"ה ושם אלקי"ם. ועל זה התפלל אחר זה, ושצמי בשלום אל בית אבי, והיה הוי"ה לי לאלקי"ם (פח-כא), שגם בחון לארץ מקום השראת שם אלקי"ם, יהיה אצלי קדושת ארץ ישראל שנשפע משם הוי"ה, ולי יהיה הוי"ה בשילוב האלקים.

והנה יעקב זכה אז למדריגה נשגבה, והנה הוי"ה נצב עליו, וכתב באור החיים הק', על דרך אומרם ז"ל (צ"ר מז-ו) האצות הם מרכזה לשכינה, ולהיות שהוא רגל רביעי, יאמר בדיוק נצב עליו יותר מעל אברהם ויזחק, כי הוא עיקר העמדת הכסף עכ"ל. ויש להוסיף בזה עוד, על פי מה שכתב בחתם סופר צפרשטנו (קלח:) כי מדת אברהם אבינו הוא מדת א-ל [שמדתו

עלו, וירדו כנגדם מלאכי ארץ ישראל. ומזה שראה יעקב חילופי המלאכים, השיג כי בא הר המוריה כנגדו, והוא נמצא בארץ ישראל.

והנה בחתם סופר צפרשטנו (קלד.) כתב, דיודע שבארץ ישראל שולט שם הוי"ה צ"ה, ובחון לארץ שם אלקי"ם ע"כ. וכן נאמר על ארץ ישראל, עיני הוי"ה אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה (דברים יא-יב). ואיחא בזוהר הק' (ח"ג קח.) כשנכנסו לארץ ישראל, לא אשתכחתי בה דינין תמאיך, וכנסת ישראל הות בה בנייחא וכו' ע"ש. ולכן ראה אז יעקב במראה הסולם, והנה מלאכי 'אלקים' עולים ויורדים בו, כי בהיות שבארץ ישראל הם מלאכי הוי"ה, ובחון לארץ הם מלאכי אלקי"ם, וכיון שנעקר הר המוריה למקומו, והוא נמצא כעת בארץ ישראל, היו מלאכי אלקי"ם עולים, וירדו תחתיהם מלאכי הוי"ה, והנה הוי"ה נצב עליו.

וזהו שאמר יעקב כאשר הקיץ משנתו, אכן יש הוי"ה במקום הזה, שנמשכה לכאן קדושת הארץ ששם שולט השם הוי"ה. ואם כי אני שורה בחון לארץ מקום שליטת אלקי"ם, יש עמדי אורח דארץ ישראל שהוא שם הוי"ה, אם כן יש במקום

לפניו ע"כ. ודוד המלך אמר (מהלים טז-ג) ה' אתה טובתי כל עליך, לקדושים אשר בארץ המה, ואדירי כל חפצי צם. ופירש רש"י, טובות שאתה עושה לי, לא עליך הם לגמלני, כי לא בצדקתי אתה מטיב לי, אלא בשביל הקדושים אשר המה קצורים בארץ אשר התהלכו לפניך באמת, הם האדירים אשר כל חפצי צם, וכל זרמי נעשים בשבילם ע"כ.

ובבזו כן יעקב אבינו לא תלה מה שזכה למדריגות אלו, ולמראות הנבואות הללו, שהם בזכות עצמו, אלא בזכות אבותיו, שנתגדל צבית קדוש של אביו יצחק, שהשפיע מאורו עליו. והוא נמלא גם כעת במקום שאביו פשט נוארו לשוחטו לה', רק בזכותו זכה לכל אלה. ואמר אכן יש הוי"ה במקום הזה, ואנכי לא ידעתי, איך זה מהמעשים של אנכי, מנד כחי ועוצם ידי בעבודת ה'. ו'איך זה', הזכיות למדריגות אלו אינם, 'כי אם צית אלקיים', שנתגדלתי צבית אבי יצחק שהוא מדת אלקיים, ורק בזכות אבות זכיתי לכל זה.

ובזבא צם הגר"א ז"ל, כי לשלש מקומות קרא יעקב צית אל, כאן כתיב ויקרא את שם המקום ההוא צית אל, ולהלן (לה-ו) קרא אל צית אל, ושם קראו אלקיים צית אל

חסד, חסד אל-ל כל היום (מהלים ג-א), ויצחק הוא מדת אלקיים [שמדתו גבורה, פחד יצחק], ומדת יעקב שם הוי"ה, שזכה בחיים חיותו להקרא שם הוי"ה עליו, כאמור (בראשית לז-י) אלקי אבי אברהם, ואלקי אבי יצחק, הוי"ה האומר אלי שוב וגו', היינו מדת עצמו. והיינו דאמר, ויקרא צהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק (מח-טו), הקדים שמי קודם שם אבותי, כי הוא מובחר שבאבות וגדול מהם ע"כ. ולכן שפיר אמר הכתוב, והנה הוי"ה נצב עליו, שזכה להשראת השכינה של שם הוי"ה. וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש הוי"ה במקום הזה, שזכה למדה נשגבה כזו, שהמובחר שבשמות שורה עליו בחיר האבות, ואנכי לא ידעתי.

והנה בתפארת שלמה כתב, שיעקב אמר שזכה לכל זה, משום 'ואנכי לא ידעתי', שלא ידעתי את 'אנכי', שלא נתכוונתי בעבודתי לעצמי, כי אם לכבוד ה' ע"כ. ויש לומר עוד, שהוא על דרך שאמרו חז"ל (ברכות י:) כל התולה בזכות אחרים תולין לו בזכותו. משה תלה בזכות אחרים שנאמר (שמות לז-ג) זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך, תלו לו בזכות עצמו שנאמר (מהלים קו-כג) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בצרף

שבת כהלכתו ומענג את השבת, כמו שאמר הנביא (ישעיה נד-ג) אם תשיב משבת רגלך, עשות חפצך ציוס קדשי, וקראת לשבת עונג, ולקדוש ה' מכובד וגו', אז תמענג על ה' וגו', והאכלתיך נחלת יעקב אביך. ודרשו חז"ל (שבת קיח). דקאי על נחלה זו שהבטיח ה' ליעקב במראה נבואה הלז, ואמרו שם, כל המענג את השבת נותנין לו נחלה צלי מצרים [כלומר אין לה קץ], לא כמצרים וכו', ולא כיצחק וכו', אלא כיעקב שכתוב בו ופרצת ימה וקדמה ולפונה ונגבה ע"כ. ואמרו שם עוד, שניצל משיעבוד מלכות וכו', ונותנין לו משאלות לבו ע"כ.

דרי לנו עד כמה גדולה היא המתנה טובה של שבת, ומה שיכולין לזכות עבורו גם בעולם הזה. והזמן גרמא לעורר על זה, בשבתות של ימי החורף, שיש צורך י"ד שעות משעה שעוזב את הבית הכנסת מתפלת קבלת שבת, עד צואו לתפלת שחרית בצוקר. יש לנצל את השעות הללו לענג את השבת עם בני ביתו בתורה ובסיפורי נדיקים, להלביב לבבות בני ביתו לעבודת ה'. ולהשתתף באסיפת חברים בשירות ותשבחות לא-ל חי, ולהשכים בצוקר לתורה ועבודה. וכמו כן צמוצאי שבת, יש שעות רבות

(לה-טו) ע"כ. ולפי מה שנתבאר הכוונה, שתלה כל זה בזכות מצותיו, אל בית אל, בזכותו של מצבה מדת א-ל, אלקים בית אל, בזכותו של יצחק מדת אלקים.

והנה יעקב אבינו היה אז במצב היותר שפל מכל ימי חייו, הוא ישב זה ע"ז שנה בבית המדרש ועוסק בתורה, איש חס יושב אהלים. הוא מתגורר אלל אצו יצחק ואמו רבקה, בית הספוגה בקדושה געלה. וכעת עומד על הדרך לבית לבן, אותו לבן הארמי שציקש לעקור את הכל, עוזב בית של קדושה מופלגת ויורד לבית טומאה מופלגת, ויצטרך לעבוד בבית לבן עבור זיווגו, אין לו כלום אצלו, שצא אליפו ולקח ממנו הכל. וכמו שפירש האור החיים הק', וישא יעקב רגליו (כט-א), שלא היה לו כלום לישא עמו רק רגליו ע"ש. ובאותו עת של שפלות נחגלה לפניו מראה נבואה, והקצ"ה ברכו, ופרצת ימה וקדמה לפונה ונגבה וגו', והנה אנכי עמך ושמתוך ככל אשר תלך וגו', כי לא אעוזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך. ומשנתבשר בשורה זו נשא לבו את רגליו ונעשה קל לרוץ (צ"ר ע-ח).

ולברכה זו יוכל כל אחד לזכות גם היום, והוא על ידי שומר

מנחת השבת עד זמן השכיבה, ואין לו על מה למהר, וראוי להאריך בסעודה השלישית, הן בשירות ותשבחות, והן בשמיעת דברי תורה ומוסר ותוכחה.

ומבואר בזהר הק' (ח"ב פמ:):
 דברכה זו של והאכלתיך נחלת יעקב אביך, נחלה צלי מזרים, זוכין בעת שמענג את השבת בסעודה שלישית. ורבי שמעון בסעודתא תלימאה הוו מכרזי עליה, אז תמענג על ה' וגו', והאכלתיך נחלת יעקב אביך וכו', ובסעודתא תלימאה דשבתא כתיב והאכלתיך נחלת יעקב, דא היא סעודתא דזעיר אנפין וכו' ע"ש. והיינו שסעודה זו היא כנגד יעקב, ואז זוכין ליהנות מזרכתו נחלת יעקב. וכבר פירשו, שלא אמרו חז"ל המענג את עצמו בשבת, אלא המענג את 'השבת', שהוא צמעשיו מענג את השבת, והשבת שואב תענוג ממנו. ויסופר על חסיד אחד שישב בסעודתו, ואמר רבונו של עולם, יש לי חלות ודגים ושאר מטעמים לכבד את השבת, תוסיף לי עמו גם קצת מהשבת עצמה, להתענג מהשבת.

ובספר בן יהוידע (ח"ב לה:): כתב, דלכן המענג את השבת זוכה לנחלה צלי מזרים, כי השבת יש לו מזרים ידועים מאתו יתברך, מתחלת הלילה עד סוף היום, אך בתוספות

שבת, שמאחרין לנחת וממהרין לצוא, זה אין לו מיצר, כי פעם צא בקצרה פעם צאה בצרכה כפי רצונו. והמענג את השבת בתוספות שעושה מלפניו ומלאחריו, שמצטל בזה המזרים, מדה כנגד מדה יזכה לנחלה צלי מזרים ע"כ. ויש להוסיף דלכן זוכין לדברכה זו בסעודה שלישית דייקא, כי התוספות שבת צניקתו יש בו גם כן מיצר, שאי אפשר לקבל שבת קודם פלג המנחה (ש"ע א"ח סימן רס"א-ב), מה שאין כן המאחר לנחת מן השבת, יוכל להוסיף הרבה יותר, ולכן אז זוכה לנחלה צלי מזרים.

אמנם צרכה זו של והאכלתיך נחלת יעקב אביך, נחלה צלי מזרים, יש עוד פירוש, שהנחלה שמנחיל לו ה' יהיה צלי צער ומיצר ושצרי לב. והוא, כי יעקב אבינו התפלל אז, ונתן לי לחם לאכול וצגד ללבוש (כח-כ). ויש להבין כי ודאי שהלחם ניתן לאכילה והצגד ללבישה, ומה צורך יש לציין זאת. וביאר הרה"ק רבי שלמה ליב מלענטשנא ז"ע, כי יעקב אבינו ציקש שתיא לו צריאות הגוף והרחבת הדעת, כדי שיוכל לאכול את הלחם שיהיה לו. שכן לפעמים יש לו לאדם לחם, אך מחמת חליו איננו יכול לאכלו. אחר זה ציקש גם כן, כי יוכל ללבוש את הצגדים שיהיו לו, לבל

להאדם רק כדי שיתענה ויתעמל זו ח"ו, וכדרך שאמרו חז"ל (אבות 3-1) מרצה נכסים מרצה דאגה. ושלמה המלך אמר (קהלת ה-א) והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון, יש רעה חולה ראיית תחת השמש, עושר שמור לצעליו לרעתו, ואצד העושר ההוא צענין רע וגו'. הוא משקיע הונו במסחר אחד, ויש לו מזה זער ויגון ופיזור הנפש, עד שאינו מתאוה לאכילתו, והוא טרוד בזה עד שלא יוכל לאכול אף סעודה אחת בשלוות הנפש. ולפעמים הוא כוזב הון שנים רבות צעמל וציגיעה, ובסופו משקיע כל זה במקום אחד, והכל הולך לאבדון, והיה יגע לייק כל הימים הללו שעמל עד שהרויח ההון ההוא. הרי שרואים בחוש, שניתן לו הון זה לא כדי ליהנות ממנה צעממו, או לעשות ממנו לזרכי נפשו צריצוי נדקה וחסד, אלא כדי להתעמל בו שנים רבות, ואין לו שום דבר מכל עמלו. ועל כן ציקש יעקב, ונתן לי לחם 'לאכול' ובגד 'ללבוש', שלא תטרד נפשו מהונו, אלא יהיה לו שלוות הנפש, שיוכל לאכול לחמו, ויוכל להתכבד בלבישת בגדיו, ולא יסמוצב בצגדי עבודה יום ולילה.

והקב"ה הראה אז ליעקב, כי יתכן ברכה בהמועט שיש לו, שיוכל להחזיק את המרובה, וישרה בו

יטרך לתת אותם בעצומו, ולא ייצר ממנו ללבוש בגלל חולי או נרות ודאגות ע"כ.

וייש לומר עוד, דאיתא בגמרא (פסחים קיח.) מאי דכתיב (תהלים קלז-א) הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו, הודו לה' שגובה חובתו של אדם בטובתו [בטובה שהשפיע לו, והכי משמע, כי טוב כי לעולם חסדו, חסד הוא עושה לעולם ככי טוב, כלומר בטוב שנתן לו], עשיר בשורו [מפסידו ממוון ומכפר על גפון], עני בשיו, יתום בצינתו, אלמנה בתרנגולתה ע"כ. הרי לנו כי לפעמים ניתן לחם ובגד לאדם, לא כדי שיוכל להתענג בהם, אלא שיוכלו לקבל אותם מאתו בחזרה לגבות חובתו. ולכן התפלל יעקב, ונתן לי לחם 'לאכול' ובגד 'ללבוש', שיוכל ליהנות ממתנת ה'. וסיים על זה, ושחתי בשלום אל בית אבי, כי רק אז יוכל להיות כן, אם אשוב שלם מן החטא, ולא אלמד מדרכי לבן, אז יהא הלחם לאכול והבגד ללבוש.

ובאמת יש בזה עוד דברים בגו, כי לעיני בני אדם נראה, שמי שניתן לו מן השמים כסף הרבה הוא מצורף, ומי שאין לו כל כך, ברכתו פחותה. אבל האמת הוא, כי לפעמים ריבוי השפע הוא לא לטובתו, וניתן

להכרה, כי ה' נתן וה' לקח, הכל מושגח מאתו, ואין לה' מעצור להושיע ברב או צמעט. ואין לו להצטער כאשר נחלתו מועטת, כי ציד ה' לצדק את המעט שיחזיק בו המרובה. ולכן המענג את השבת נותנין לו נחלה צלי מצרים, שאין לו שום צער ועגמת נפש, מהנחלה שניתן לו. ומדה כנגד מדה, כפי מה שהוא מענג את השבת, כן יהיה לו תענוג צנחלתו.

ואבור הכתוב, ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך (שמות כ-ט), וברש"י כשתצא שבת, יהא צעיניך כאלו כל מלאכתך עשויה (מכילתא) ע"כ. והיינו שקדושת שבת צריך להאיר כל כך צהאדם, עד שירגיש ויצא לידי הכרה, שאין הוא עצמו עושה שום דבר בעולם, אלא כל מלאכתו עשויה מלמעלה, והכל נגזר מלמעלה. וזיום השבת, שכל צרכאן דלעילא ותתא ציומא שביעאה תליין, מתצדק מעשה ידיו. וכפי מה שיקדש את השבת לה', יותר תוגדל צרכתו. כן יזכנו ה' שנוכל להצטעס מהשבת נועם הנשמות ועוג הרוחות, וזכה לצרכת הנביא, אז תתענג על ה', והאכלתיך נחלת יעקב צדיק, והיה ה' לי לאלקים, עדי זכה לגאולה קרובה צביאת צן דוד צב"א.

צרכה, על דרך שאמרו (פסחים קיג). הנוטל פרוטה מאיוב מתצדק, דכתיב (איוב א-י) מעשה ידיו צרכתו ע"ש. ודבר זה היה אז ציעקב, שאמר לו ה', הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך (כח-ג), ומאי רצויה שנתן לו הארבע אמות ששכב עליה. ואמרו חז"ל (חולין נא:) שקיפל הקצ"ה כל ארץ ישראל תחתיו ע"ש. ואם כן האמות המועטות הללו היה כלול צמוכה כל הארץ כולה, ארץ אשר לא תחסר כל צה.

וזדו צרכתו של המענג את השבת, והאכלתיך נחלת יעקב צדיק, שהנחלה שניתן לו, גם כאשר היא דבר מועט, מכל מקום היא צלי מצרים, שיוכל להתרחצ ימה וקדמה צפונה ונגבה. והוא דוגמת יעקב צדינו שמקום שכיבתו היה כלול צה כל ארץ ישראל. והנחלה שיגיע לו תהיה צלי מיצר וצער, אלא לחס 'לאכול' וצגד 'לצבש' דייקא, וזהו נחלת יעקב.

ודהענין שזוכין למדה זו על ידי שבת, הוא, כי המתעסם בצקדושת השבת, וצבציתתו חוקק צלבו שיש צורא עולם, המנהיג עולמו צהשגחה פרוטית, צבראו ה' יש מאין, ואם יוסר השגחתו לרגע, אין מציאות להעולם, אז הוא צה

ברכת מזל טוב

להרה"ג ר' יוסף זילבער שליט"א
דומ"ץ התאחדות אברכים במאנסי
לרגל השמחה השרויה במעונו
בנישואי בתו הכלה תחי' למזל טוב

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' יצחק שלום ב"ר משה הי"ו
נפטר י"ז כסלו תשס"ב לפ"ק
ת.נ.צ.ב.ה

נתנדב ע"י
משפחת בינעט

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' חיים דוד ב"ר צבי ע"ה
נפטר מ"ז כסלו תש"ע לפ"ק
ת.נ.צ.ב.ה

נתנדב ע"י בנו
מוה"ר ר' משה עהרענפעלד הי"ו

נתנדב ע"י ידידינו

מוה"ר ר' סיני ווייס הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בנישואי בתו הכלה תחי' למזל טוב

נתנדב ע"י ידידינו

מוה"ר ר' דוד אלחננו האפפמאן הי"ו
לרגל השמחה השרויה במעונו
בנישואי בנו החתן שלמה נ"י למזל טוב

הרוצה לנדב להוצאת הגליון יפנה

להר"ר יואל ברא"ש פייערווערקער הי"ו 718.387.5770